PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
FAKULTA MANAŽMENTU
DETAŠOVANÉ PRACOVISKO TREBIŠOV

PREDMET : **ODBORNÁ PRAX**

ODBORNÁ PRAX
(SEMINÁRNA PRÁCA)

MENO A PRIEZVISKO : **Martin Mach**

ROČNÍK : **IV. – MVSaR**

MENO A PRIEZVISKO VYUČUJÚCEHO : **Ing. Juraj Tej, PhD.**

ŠKOLSKÝ ROK : **2006/2007**

e-mail : mmmax@pobox.sk

OBSAH

ÚVOD 2

1 ROZPOČTY 3
1.1 Identifikačné údaje obce 3
1.2 Financovanie obce 3
1.3 Analýza rozpočtov obce za obdobie 2004-2006 4
1.4 Trend a prognóza vývoja v nasledujúcom období 5
1.5 Plnenie plánu príjmov a výdavkov obce roku 2006 7
2 CHARAKTERISTIKA REGIÓNU 9
2.1 Priestorové štruktúry 9
2.2 Priestorové konflikty a spôsoby ich riešenia..... 10
2.3 Informačný systém obce 12
2.4 Hodnotenie územného rozvoja obce 13
2.5 Občianska vybavenosť 14
3 DOTAZNÍK K MALÉMU A STREDNÉMU PODNIKANIU 15
3.1 Vyhodnotenie výberového súboru 16
3.2 Vyhodnotenie otázky číslo 3 cez kontingenčnú metódu 16
ZÁVER 19
Zoznam použitej literatúry 20

Prílohy :

Vyplnený dotazník o malom a strednom podnikaní – 10 ks

ÚVOD

Samosprávy až do roku 1998 nemali reálnu možnosť zásadným spôsobom ovplyvňovať dianie vo svojich obciach a regiónoch, pretože väčšinu kompetencií v tejto oblasti vykonával štát. S cieľom zmeniť tento nezdravý stav vláda SR v roku 2001 prijala koncepciu decentralizácie verejnej správy, ktorá spočívala v zmene územnosprávneho členenia SR, prechode mnohých kompetencií zo štátu na samosprávy, vybudovaní samosprávy na úrovni krajov a posilnení finančnej autonómie samospráv. Práve relatívna samostatnosť v hospodárení jednotlivých samosprávnych jednotiek, respektíve nepomer medzi množstvom kompetencií a nedostatkom finančných prostriedkov na ich krytie, bola nad mieru diskutovanou témou a terčom kritiky najmä zo strany menších miest a obcí, ktorých príjmy zo štátneho rozpočtu s ťažkosťami ledva pokryjú výdaje nevyhnutné na chod správy samotnej. Aj keď tento nesúlad stále pretrváva, objavujú sa, najmä v poslednom období, zvesti o šikovných starostoch a starostkách, prilákaní investorov a firiem do neznámych obcí za lesom, dobudovaní chýbajúcej infraštruktúry, či nedajbože čerpaní prostriedkov z tých ktorých fondov. To, čo sa skrýva za takýmito mini zázrakmi, je dobrá stratégia, triezve plánovanie, marketing, lobbing, či už politický alebo firemný, no v prvom rade efektívne hospodárenie, plánovanie príjmov i výdajov obce a veľmi schopný manažment. Základným nástrojom na zvládnutie tejto úlohy je rozpočet obce.

Cieľom tejto práce je analýza príjmov, výdavkov a plnenia plánov rozpočtov obce Ubľa za ostatné tri roky, ktorej sa využitím štatistických metód venuje jej prvá časť. Charakteristika lokality i okolia regiónu ako aj hodnotenie územného rozvoja v svetle identifikovaných priestorových štruktúr a konfliktov je témou jej druhej časti. Záverečná tretia časť sa venuje metódou kontingenčnej tabuľky vyhodnoteniu dotazníka týkajúceho sa problematiky malého a stredného podnikania.

1 ROZPOĆTY

1.1 Identifikačne údaje obce

Obec Ubľa je samostatným samosprávnym územným celkom Slovenskej republiky a združuje 860 občanov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou s prideleným identifikačným číslom organizácie 323675 v súlade s § 1 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami a taktiež samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou mesta a majetku. Obec sa nachádza v Prešovskom kraji, regióne Zemplínu, v okrese Snina a jeho rozloha je 2914 ha.

1.2 Financovanie obce

Zdrojom finančných prostriedkov obce, z ktorých financuje svoje potreby sú predovšetkým príjmy zo štátneho rozpočtu, vlastné príjmy a ďalšie zdroje. Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu a jej použitie dotácie je preskúmané štátnym orgánom podľa osobitných predpisov. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajmi a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami prípadne pre svoje potreby zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy.

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva obce. Majetok obce možno použiť najmä na verejné účely, na podnikateľskú činnosť a na výkon samosprávy obce. Majetok obce, ktorý slúži na verejné účely je verejne prístupný a možno ho obvyklým spôsobom používať, ak jeho používanie obec neobmedzila.

Základným nástrojom hospodárenia obce je jej rozpočet, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka schvaľuje ho obecné zastupiteľstvo. Prebytky rozpočtu obce možno previesť do mimorozpočtového peňažného fondu obce alebo do rozpočtu na ďalší kalendárny rok. Rozpočet obce obsahuje príjmy a výdavky spojené s činnosťou samosprávy,

finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, k rozpočtu samosprávneho kraja a finančné vzťahy k právnickým a fyzickým osobám.

1.3 Analýza rozpočtov obce za obdobie 2004-2006

Rozpočet obce je hlavným determinantom smerovania rozvoja obce a jej fungovania a plní dve základné funkcie:

Na strane jednej slúži ako plán, ktorý zabezpečuje solventnosť obce stanovením len tých výdavkov obce, ktoré budú pokryté príjmami reálne očakávanými, existujúcimi rezervami a úvermi, ktoré možno získať a splácať. Zároveň stanovuje priority obce v rámci jej úloh a kompetencií, rozdeľuje zdroje medzi rôzne aktivity obce a určuje úroveň a smer činností, ktoré je potrebné vykonať v rozpočtovom období, určuje príjmy z daní, poplatkov a ďalších platieb v danom rozpočtovom roku a poskytuje oprávnenie pre výdavky počas rozpočtového roku. Na strane druhej rozpočet mesta poskytuje súhrnnú informáciu o finančnej situácii obce – je teda zrkadlom jej hospodárenia.

Analýzou príjmov a výdavkov obce Ubľa v období rokov 2004 – 2006 získame základný obraz o doterajšom vývoji a porovnanie medziročného nárastu kvantifikujeme pomocou reťazového indexu v tabuľke číslo 1.

Tabuľka č. 1 - Plnenie rozpočtu obce Ubľa za obdobie 2004 až 2006 v tis. Sk

Plnenie rozpočtu obce		**Rok**		**Index reťazový**	
	2004	**2005**	**2006**	**I 04/05**	**I 05/06**
Príjmy v tis. Sk	10 247	11 779	12 878	1,150	1,093
Výdavky v tis. Sk	3 719	4 049	4 616	1,089	1,140

Zdroj: Výkazy o plnení rozpočtu obce Ubľa za obdobie 2004 až 2006 v tis. Sk

Z tabuľky vyplýva že za celé sledované obdobie je tak na strane príjmov ako aj na strane výdavkov rozpočtu obce badať rastúci trend. V roku 2005 došlo k nárastu príjmovej časti rozpočtu o 15 % zatiaľ čo na strane výdavkov bol nárast len o 8,9 %. O rok neskôr došlo k opačnej situácii, keď nárast príjmov o 9,3 % sprevádzal 14 % rast výdavkov z rozpočtu.

1.4 Trend vývoja a prognóza vývoja v nasledujúcom období

V predchádzajúcej časti sme si na základe reťazových indexov popísali parciálne zmeny jednotlivých zložiek rozpočtu obce Ubľa v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami. Kvantifikáciou týchto zmien, metódou výpočtu štatistického ukazovateľa trendu v časovom rade, však môžeme získať parameter umožňujúci prognózovať ďalší vývoj exterpoláciou krivky predchádzajúceho obdobia. Časový sled troch za sebou idúcich rokov je pomerne slabou štatistickou množinou, na potreby precvičenia tejto zručnosti však postačuje.

Štatistický ukazovateľ trend v časovom rade predstavuje základnú dlhodobú tendenciu vývoja skúmaného javu. Vyrovnanie časového radu spočíva v nahradení empirických hodnôt teoretickými hodnotami. Lineárny trend je jeden z najjednoduchších typov trendu, ktorý má tvar $T = a_0 + a_1.t$. Parameter a_0 je absolútny člen trendovej priamky, ktorá udáva hodnotu trendovej zložky časového radu v nultom období, a_1 je smernicou trendovej priamky a udáva zmenu trendovej zložky T prislúchajúcu jednotkovému prírastku časovej zložky t. Predstavuje teda priemernú zmenu veličiny a_t za jedno časové obdobie.

Tabuľka č. 2 – Výpočet lineárneho trendu vývoja príjmov obce Ubľa za obdobie 2004 až 2006 v tis. Sk

Rok	t	y_t	$y_t . t$	t^2	T
2004	1,00	10 247,00	10 247,00	1,00	10 319,17
2005	2,00	11 779,00	23 558,00	4,00	11 634,67
2006	3,00	12 878,00	38 634,00	9,00	12 950,17
Spolu	6,00	34 904,00	72 439,00	14,00	34 904,00
Priemer	2,00	11 634,67	24 146,33	4,67	11 634,67

Zdroj: Výkazy o plnení rozpočtu obce Ubľa za obdobie 2004 až 2006 v tis. Sk
Výpočet: autor

V sledovanom období je priamka lineárneho trendu príjmov obce Ubľa vyjadrená vzťahom: T = 9 003,67 + 1315,5t. Analogicky tento vzťah vypočítame aj na strane výdavkov.

Tabuľka č. 3 – Výpočet lineárneho trendu vývoja výdavkov obce Ubľa za obdobie 2004 až 2006 v tis. Sk

Rok	t	y_t	$y_t . t$	t^2	T
2004	1,00	3 719,00	3 719,00	1,00	3 679,50
2005	2,00	4 049,00	8 098,00	4,00	4 128,00
2006	3,00	4 616,00	13 848,00	9,00	4 576,50
Spolu	6,00	12 384,00	25 665,00	14,00	12 384,00
Priemer	2,00	4 128,00	8 555,00	4,67	4 128,00

Zdroj: Výkazy o plnení rozpočtu obce Ubľa za obdobie 2004 až 2006 v tis. Sk
Výpočet: autor

V sledovanom období je priamka lineárneho trendu výdavkov obce Ubľa vyjadrená vzťahom: T = 3231 + 448,5t.

Exterpoláciou vypočítaného vektora môžeme získať prognózu ďalšieho vývoja príjmov a výdavkov obce. Vypočítané hodnoty zobrazuje tabuľka číslo 4.

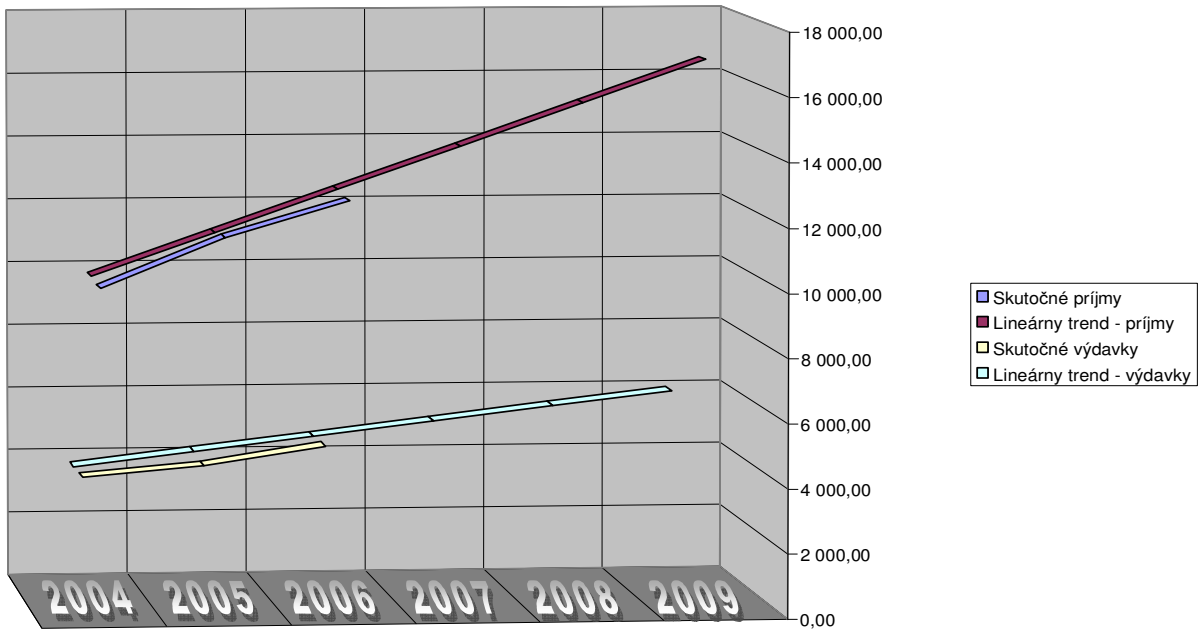
Tabuľka č. 4 – Prognóza vývoja rozpočtových príjmov a výdavkov obce Ubľa za obdobie 2007 až 2009 v tis. Sk

Rok	Príjmy	Výdavky	Saldo
2007	14 265,67	5 025,00	9 240,67
2008	15 581,17	5 473,50	10 107,67
2009	16 896,67	5 922,00	10 974,67

Výpočet: autor

Graf číslo 1 zobrazuje prognózu vývoja graficky pričom je priamka lineárneho trendu sprevádzaná krivkou skutočných hodnôt.

Graf č. 1: Prognozá vývoja rozpočtových príjmov a výdavkov

Ako z tabuľky i grafu vyplýva, príjmy do rozpočtu obce majú tendenciu rásť rýchlejšie ako jej výdavky, čoho následkom je zvyšujúci sa každoročný prebytok finančných prostriedkov z rozpočtu obce, ktorý umožňuje jej ďalší rozvoj.

1.5 Plnenie plánu príjmov a výdavkov obce v roku 2006

Celkový objem finančných prostriedkov sa oproti predchádzajúcemu kalendárnemu roku zvýšil tak na strane príjmov ako i výdavkov.

Skutočne získané zdroje boli o 965 tisíc korún vyššie ako bolo rozpočtom schválené. Jednotlivé zdroje príjmov rozpočtu obce Ubľa, ich rozpočtom schválenú i skutočnú výšku, rozdiel týchto hodnôt a percentuálne vyjadrenie tohto rozdielu popisuje tabuľka číslo 5.

Tabuľka č. 5 – Plnenie bežného rozpočtu obce Ubľa na rok 2006 - príjmy (v tis. Sk)

Zdroj príjmov	**Rozpočet**	**Skutočnosť**	**Rozdiel**	**Plnenie**
Výnos dane z príjmov poukázaný územnej SS	4354	4734	380	108,73%
Daňové príjmy	662	689	27	104,08%
Dividendy	0	26	26	
Príjmy z prenájmu pozemkov a budov	233	203	-30	87,12%
Ostatné poplatky	20	27	7	135,00%
Za porušenie predpisov	0	1	1	
Poplatky za stravne a za predaj tovarov a služieb	45	66	21	146,67%
Úroky z vkladov	3	6	3	200,00%
Príjmy z dobropisov a vratky	0	78	78	
Granty	0	1	1	
Zo štátneho rozpočtu	6596	7047	451	106,84%
Spolu	**11913**	**12878**	**965**	108,10%

Zdroj: Výkaz o plnení rozpočtu obce Ubľa na rok 2006 v tis. Sk

Skutočne získané príjmy do obecného rozpočtu boli celkovo o 8,10 % vyššie ako bolo schválené. Jedinou nenaplnenou kapitolou boli príjmy z prenájmu budov a pozemkov, ktorých objem bol o 30 tisíc nižší. Naopak, výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve spolu z príjmami zo štátneho rozpočtu prekročili plán o celkovo 831 tisíc korún. Navyše štyri položky príjmu, s ktorými rozpočet vôbec nepočítal priniesli ďalší príjem vo výške 106 tisíc. Nominálne vyjadrený rozdiel kladného plnenia príjmovej časti rozpočtu obce má celkovú hodnotu 965 tisíc korún.

Výdavky obce sa oproti predchádzajúcemu obdobiu zvýšili tiež a to celkovo o 565 tisíc korún, čo percentuálnom vyjadrení predstavuje 13,95 %. Oproti schválenému rozpočtu sa minulo o 447 tisíc korún viac, čo znamená prekročenie o 10,73 %. Jednotlivé zložky výdavkov obce opisuje tabuľka číslo 6.

Tabuľka č. 6 – Plnenie bežného rozpočtu obce Ubľa na rok 2006 – výdavky (v tis. Sk)

Účel výdavkov	**Rozpočet**	**Skutočnosť**	**Rozdiel**	**Plnenie**
Mzdy a odmeny	1397	1658	261	118,68%
Poistné a odvody	500	593	93	118,60%
Energie a telekomunikačné služby	420	536	116	127,62%
Prevádzkové stroje, technika, údržba	272	377	105	138,60%
Prepravné a nájom dopr. prostriedkov	85	103	18	121,18%
Interiérové vybavenie	15	12	-3	80,00%
Knihy, časopisy, učebnice	36	24	-12	66,67%
Výpočtová technika	25	7	-18	28,00%
Bankové poplatky a splátky	281	293	12	104,27%
Skolenia, kurzy, konferencie	2	1	-1	50,00%
Občianskym združeniam a nadáciám	120	92	-28	76,67%
Cestovné náhrady	36	61	25	169,44%
Všeobecný materiál	511	318	-193	62,23%
Stravovanie	59	39	-20	66,10%
Pracovné odevy, pomôcky a obuv	42	14	-28	33,33%
Všeobecné služby	356	423	67	118,82%
Špeciálne služby	10	63	53	630,00%
Spolu	**4167**	**4614**	**447**	110,73%

Zdroj: Výkaz o plnení rozpočtu obce Ubľa na rok 2006 v tis. Sk

Oproti analýze príjmov je výdavková časť rozpočtu o čosi turbulentnejšia. S výnimkou bankových poplatkov a splátok sa žiadna z kapitol nepriblížila plánu na menej ako 18 % a to tak v kladnom ako i v zápornom rozdiele. Tento stav je však do istej miery pochopiteľný, nakoľko plánovanie väčšiny z výdavkov bolo na základe historických skúseností z predchádzajúcich období a vo viacerých prípadoch priorita horúcich problémov prinútila kompetentných k operatívnemu rozhodnutiu o ich okamžitom riešení aj za cenu prekročenia schváleného limitu. Takéto viac náklady potom logicky museli viesť k šetreniu vo veciach menej prioritných.

2 CHARAKTERISTIKA REGIÓNU

Obec Ubľa sa nachádza v severovýchodnom cípe Slovenskej republiky bezprostrednej blízkosti hraníc s Ukrajinou. Prvé stopy prítomnosti človeka v regióne siahajú do stredoveku, prvé zmienky sú datované z obdobia vlády Ľudovíta Veľkého z roku 1343. Obec bola založená na valašskom práve. V obci sa nachádzal mlyn a píla. Obyvatelia sa zaoberali predovšetkým pastierstvom a prácou v lesoch. Obec sa spomína v roku 1567, kedy patrila k humenskému panstvu. Rozvoj obce bol výrazne ovplyvnený vybudovaním hraničného prechodu s Ukrajinou. V rokoch 1939 až 1944 patrila obec administratívne pod Maďarskú republiku. V súčasnosti je obec Ubľa exponovaná najmä z pohľadu jej geografickej polohy, nakoľko leží v zmysle šengenských dohovorov na hranici nie len Slovenskej republiky, no zároveň i na hranici Európskej únie. Napriek tomu, že investície plynúce zo snahy vlády o dodržanie prísnych kritérií, na ich vytvorenie by mali oživiť tento región, opak je pravdou. Obec je súčasťou Prešovského kraja, ktorý je prioritným regiónom na základe uznesenia vlády SR č.923/1999 a na základe trvalé nepriaznivých ekonomických výsledkov. Sú to predovšetkým:

- nízka úroveň hrubého domáceho produktu, ktorý v prepočet na jedného obyvateľa zaostáva za priemerom v SR,
- miera nezamestnanosti,
- výrazná disproporcia v regióne,
- zaostávanie technickej infraštruktúry.

2.1 Priestorové štruktúry

Územie sa nachádza v severovýchodnom cípe Slovenskej republiky bezprostrednej blízkosti hraníc s Ukrajinou a je veľmi výrazne označené na severe hlavným hrebeňom Bukovských vrchov tvoriacim štátnu hranicu Slovenskej republiky na východe hraničným prechodom s Ukrajinou. Po stránke štruktúrnej sú Bukovské vrchy súčasťou mohutnej geologicko tektonickej zóny vonkajších Karpát – flyšového pásma patriaceho Dukelsko – bukovskému flyšu. Z geologického hľadiska patrí územie Dukelskej jednotke, budovanej výhradne sedimentárnymi komplexmi.

Toto územie po geomorfolickej stránke predstavuje oblasť Polonín, ktorá je súčasťou subprovincie Vonkajšie Východne Karpaty. Nachádza sa v severovýchodnom cípe Slovenskej republiky.

Z ortografického hľadiska prevažnú časť Polonín zaberajú Bukovské vrchy, ktoré južne od toku Uličky predstavujú horský chrbát Nastazu a na sever od doliny toku Uličky sa rozprestiera rasochovito členený horský masív bukovcov.

Výšková členitosť je dokumentovaná rozdielom medzi najnižšie položeným bodom, ktorý sa nachádza na Nive riečky Ublianka pri štátnej hranici s Ukrajinou 224 m. n. m. a najvyšším bodom nachádzajúcim sa spomínanom najvýchodnejšom cípe republiky dosahujúcim 1207,7 m.n.m. v bode, kde sa stýkajú hranice troch štátov: Slovenska, Ukrajiny a Poľska.

Hydrograficky je územie odvodňované tokom Ublianky, celá hydrografická sústava patrí do Povodia Bodrogu. Ublianka je vodný tok na severovýchodnom Slovensku, na území okresu Snina. Je to pravostranný prítok Uhu s dĺžkou 27,5 km (z toho 21,5 km na území Slovenska) a je tokom VII. rádu. Územím Ukrajiny preteká v dĺžke približne 6 km a nazýva sa Ublja. Pramení v Bukovských vrchoch, v podcelku Nastaz, pod jeho hlavným hrebeňom, v nadmorskej výške cca 640 m n. m.

V pramennej oblasti vytvára vejár viacerých krátkych prítokov a tečie južným smerom. Vstupuje do Beskydského predhoria, do podcelku Ublianska pahorkatina, preteká územím obce Kalná Roztoka, kde priberá ľavostrannú Chmeľnicu a významnejší pravostranný prítok, na území obce Klenová priberá pravostranný Tapovec a ďalej tečie juhovýchodným smerom. Po sútoku s Volovským potokom začína výraznejšie meandrovať, sprava priberá Luh a viac rozširuje svoje koryto. Vstupuje na územie obce Ubľa, kde postupne priberá Savkov potok sprava, Brezovčík zľava a Stežnú sprava. Pred vstupom na Ukrajinu ešte vytvára veľký oblúk a opúšťa naše územie. Na území Ukrajiny sa tok výrazne horizontálne vlní, preteká okrajom obce Malyj Bereznyj, v blízkosti ktorej ústi do Uhu (181,7 m n. m.).

Hraničný chrbát medzi Poľskom a Slovenskom je zároveň hlavným európskym rozvodím medzi Čiernym morom a Baltským morom.

2.2 Priestorové konflikty a spôsoby ich riešenia

Priestorový konflikt vzniká ako nesúlad medzi dopytom po priestorových hodnotách a ponukou – potenciálom konkrétneho priestoru, respektíve ak neexistuje jednoznačný program jeho využitia. Podľa výsledného efektu ich delíme na retardačné alebo aktivizujúce. Z hľadiska typológie priestorových konfliktov rozlišujeme štyri základné typy:

- geografický nesúlad,
- konflikty vyplývajúce z polyfunkčných prvkov,
- konflikty, ktoré vznikajú z dôvodu nárastu zložitosti priestorových štruktúr,
- ekologicko – ekonomické konflikty

Geografický nesúlad:

Hydrografickou osou okolia obce je rieka Ublianka so svojim najvýznamnejším Zbojským potokom patriaca do povodia rieky Uh, pretekajúcej na Ukrajinskom území podmieňujúca z hľadiska fyzickogeografických podmienok prirodzenú spádovitosť územia k takzvanej Užhockej doline na území Ukrajiny. Deliaci účinok fyzickogeografických bariér zvyšuje i existencia administratívnych bariér v podobe štátnych hraníc Slovenskej republiky s Ukrajinou. Hraničný prechod je vzdialený od obce Ubľa 1,2 km.

Ďalší najbližší cestný hraničný priechod na územie Ukrajiny, Ubľa – Malý Bereznyj je z dôvodu nutnosti zachádzania trasy k prechodu až do obce Stakčín napriek relatívne malej vzdušnej vzdialenosti medzi obcou Ulič a lokalitou hraničného priechodu pritom vzdialený až 50 km.

Bariérový účinok štátnych hraníc s Ukrajinou podstatne zvyšuje i vízová povinnosť medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou tvrdo postihujúca cestovný ruch a ekonomický vývoj v celej oblasti.

Konflikty vyplývajúce z polyfunkčných prvkov

Rozvoju obce je potrebné venovať pozornosť vzhľadom k jej polohe a osídleniu. Obec má veľmi dobré, nie plne využité možnosti pre rozvoj. Jej veľkou šancou je rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky, agroturistiky, malého a stredného podnikania založené na miestnych špecifikách, kultúrnom a prírodnom dedičstve. Ich realizáciou sa podmieni možnosť využitia miestnej pracovnej sily. Istým konfliktom ak nie priamo neprekonateľnou bariérou pre rozvoj týchto podnikateľských aktivít je renomé oblasti údajne hemžiacej sa miestnymi pašerákmi a prevádzačmi. Riešením by mohlo byť zavedenie kontrolných opatrení v zmysle šengenských kritérií na hranici s Ukrajinou, ktoré by mali pomôcť zmyť toto klišé z miestnej pospolitosti.

Konflikty nárastu zložitosti priestorových štruktúr

V obci prevláda vidiecke osídlenie. Vidiecke prostredie patrí medzi územie, ktoré si vyžaduje osobitnú ochranu a starostlivosť, pretože doterajší vývoj životných podmienok viedol k degradácii tejto častí sídelnej štruktúry.

Obec a obyvateľstvo, ktoré žije na tomto území predstavuje podstatný potenciál duchovného a hmotného bohatstva spoločnosti, ktorý má zmysel práve v tomto prostredí. Obec je prevažne monoštrukturálne orientovaná. Tradičné remeslá sú na ústupe, služby nie sú dostatočne rozvinuté.

Ekologicko – ekonomické konflikty

Obec Ubľa a jej okolie je v susedstve s Národným parkom Poloniny resp. jeho ochranného pásma. Územie dnešného NP Poloniny je od 1993 základom biosférickej rezervácie Východne Karpaty, ktoré UNESCO zriadilo k plneniu programu Man and biosphere na rozlohe 40601 ha. Spolu so zriadenými biosférickými rezerváciami priľahlých chránených územiach Poľskej republiky a Ukrajiny tvorí medzinárodnú biosférickú rezerváciu Východne Karpaty na rozlohe 165 000 ha s intenzívnom medzinárodnou spoluprácou od 1990 a predstavuje jeden z najrozsiahlejších priestorov zachovalej a málo narušenej prírodnej krajiny stredoeurópskom meradle. Obec Ubľa má v porovnaní s iným oblasťami 3 špecifické znaky:

1. mimoriadna hodnota z hľadiska ochrany prírody
2. prihraničný charakter územia
3. geografická marginalita

Zvýšenú starostlivosť je potrebné venovať ochrane životného prostredia pre zachovanie prírodných krás obce, kultúrnych pamiatok a príťažlivosť pre turistov.

Pozornosť je potrebné venovať zabráneniu vznikania čiernych skládok, vytváraním organizovaných skládok, ako aj rozvoju agroturistiky z hľadiska krajinotvornej funkcie obce.

2.3 Informačný systém obce

Obecný úrad využíva komunikáciu vnútri organizácie pomocou intranetovej siete a e-mailovej pošty. V obci funguje obecný rozhlas a úradná tabuľa.

Z hľadiska telekomunikačnej siete patrí obec Ubľa do UTO Snina. Územie je súčasťou Regionálneho technického centra východ a primárnej oblasti s prípojkami miestnej tel. siete na digitálnu telefónnu ústredňu, ktorá je v Snine.

Telekomunikačné rozvody sú vedené podzemnými káblami, diaľkové a optické po hraniciach miestnych komunikácií. Rozvodná sieť pokrýva celý intravilán obce. Miestnu sieť je potrebné rozšíriť vo vzťahu k rozvoju funkcií.

Obec je pokrytá signálmi mobilných operátorov. V blízkej budúcnosti obec predpokladá rozvoj informačného systému nasledovnými krokmi:

- zabezpečenie komunikačných potrieb obce (dobudovanie k novo navrhovaným stavbám a estetické rozloženie v obci),
- kvalitná ponuka telekomunikačných, hlasových a dátových služieb pre spojenie vnútroštátne i zahraničné,
- zabezpečenie dostupnosti internetu na verejných staniciach s kvalitným pripojením, zavedenie moderných informačných technológií.

Ktoré by mali byť zdrojom týchto prínosov :

- zabezpečenie komunikačných potrieb obce (dobudovanie k novo navrhovaným stavbám a estetické rozloženie v obci),
- kvalitná ponuka telekomunikačných, hlasových a dátových služieb pre spojenie vnútroštátne i zahraničné,
- zabezpečenie dostupnosti internetu na verejných staniciach s kvalitným pripojením, zavedenie moderných informačných technológií.

2.4 Hodnotenie územného rozvoja obce

Spolu so zvyšujúcim sa významom obce vzhľadom k jeho polohe, badať v poslednom čase i nárast počtu jej obyvateľov. Táto okolnosť si vyžaduje nároky pre budovanie novej výstavby, pre zariadenia občianskej vybavenosti, bytovej výstavby, podnikateľských a hlavne rekreačných aktivít. V obci sú zabezpečené základné funkčné zložky, ich vzájomné proporčné previazanie, ako aj zabezpečenie technickej vybavenosti územia.

Funkcia bývania je rovnomerne rozložená na celom území sídla, najmä okolo hlavnej osi sídla. Nová bytová výstavba bude rozvíjaná v rámci súčasných obytných plôch, ako aj vo voľných záhradách, hlavne výstavba rodinných domov, pri zachovaní charakteru zástavby a charakteru historického pôdorysu.

Funkcia občianskej vybavenosti je koncentrovaná v strede sídla okolo kostola a Obecného úradu v priamej nadväznosti na hlavnú kompozičnú os, cestu I. triedy a aj cestu III. triedy. Funkcia podnikateľských aktivít je dostatočne zastúpená v oblasti služieb a cestovného ruchu.

2.5 Občianska vybavenosť

Školstvo

V sídelnom útvare sa nachádza budova ZŠ 1 – 9, ktorá bola postavená 01.02.1966. Kapacitne je tu 15 tried, v súčasnosti je naplnených 9, toho času školu navštevuje 164 žiakov. Ročníky tejto školy navštevujú aj žiaci z okolitých dedín a to Dúbrava, Šmigovce, Strihovec, Hrabová Roztoka, Brezovec, Michajlov, Ladomírov. V budove sa nachádza školská jedáleň a školská družina. Základná škola má právnu subjektivitu. V obci je aj MŠ, ktorú v súčasnosti navštevuje 19 detí.

Zdravotné a sociálne služby

Obec Ubľa disponuje vlastným zdravotným strediskom, ktorom sa nachádza praktický i detský lekár a je tu aj lekáreň. Obce nemá žiadne zariadenie sociálnej starostlivosti.

Kultúra

V obci sa nachádza kultúrny dom, tanečná sála, knižnica. Z kultúrnych pamiatok je v obci a jej okolí murovaný Kostol zasvätený svätému Petrovi a Pavlovi, postavený v roku 1826, viackrát opravovaný a reštaurovaný ako aj novovybudovaný Pravoslávny chrám svätého Petra a Pavla, ktorý bol vysvätený 12.07.1993, pomník zavraždeným židom Banderovcami v roku 1945, Prícestný kríž z roku 1907, vojenský cintorín kde je pochovaných

41 vojakov, je tu aj pamätná tabuľa Vojtechovi Boreckému – maliarovi, zakladateľovi zakarpatskej realistickej maliarskej školy (1910 – 1990).

Telesná výchova a šport

Na tento účel v obci slúži futbalové ihrisko v intraviláne sídla a telocvičňa základnej školy.

Inštitúcie štátnej správy a samosprávy

- Obecný úrad,
- Poľovnícke združenie,
- Slovenská pošta,
- 2 Farské úrady,
- Hraničné oddelenie policajného zboru,

Špecifická vybavenosť:

- 2 Kostoly,
- Zvonica,
- Cintorín,
- Dom smútku,
- Komerčná banka

3 DOTAZNÍK K MALÉMU A STREDNÉMU PODNIKANIU

Súčasťou absolvovania odbornej praxe je i zber údajov v teréne. Formou dotazníka bolo v teréne cenzovaných 10 respondentov, ktorí zodpovedali anketové otázky na tému fungovania a možnosti rozvoja malého a stredného podnikania. Oslovených bolo 10 zástupcov rôznych, poväčšine výrobných alebo obchodných firiem.

Dotazník pozostáva z 30 otázok, rozdelených do 5 oblastí a všeobecnej skupiny, slúžiacej na identifikáciu respektíve zaradenie podľa kategórie podnikania.

3.1 Vyhodnotenie výberového súboru

Spomedzi oslovených firiem najviac, 50 % podniká v obchodnej sfére, 20 % v priemyselnej výrobe a bez zastúpenia zostala poľnohospodárska činnosť. Žiadna z firiem nezamestnáva viac ako 50 zamestnancov a z právnych foriem je najpočetnejšie zastúpená skupina fyzických osôb 60 %. Z výberových súborov je vyhodnotená problematika inovácií.

„Úroveň Vami techniky technológii používaných patrí k najvyspelejším v regióne.“
S týmto hodnotením *úplne súhlasí* 20 % respondentov. Rovnaký počet s tvrdením súhlasí čiastočne. Nesúhlas alebo súhlas s výhradami ma taktiež rovnomerné zastúpenie po 30 %.

Na otázku či:
„Realizuje Váš podnik inovácie?“, odpovedalo 80 % opýtaných kladne.

Otázke na *„realizovaný druh inovácie za posledné 3 roky“,*
sa budem bližšie venovať v kompletnom vyhodnotení prostredníctvom kontingenčnej tabuľky, nakoľko variabilita odpovedí neumožňuje jednoznačný záver.

Definovanie zdrojov,*finančného krytia inovácií“ vyznelo* v prospech financovania cudzími prostriedkami v pomere 7:5 pričom dvaja z opýtaných využili obidva zdroje.

3.1 Vyhodnotenie otázky číslo 1 cez kontingenčnú metódu

Kontingenčná metóda vyjadruje závislosť dvoch slovných premenných, posudzuje či existuje závislosť alebo nezávislosť dvoch kvalitatívnych znakov. Na ich zaznamenanie sa používa kontingenčná (krížová) tabuľka, ktorá umožňuje ich organizovanie porovnávanie a analýzy údajov podľa skupín, kategórií alebo tried. Číslo v bunke krížovej tabuľky predstavuje počet štatistických jednotiek, ktorých riadková premenná nadobúda hodnotu v hlavičke riadku a stĺpcová premenná nadobúda hodnotu v hlavičke stĺpca. V mojom prípade som sa rozhodol zistiť vzťah, závislosť, medzi hlavnou oblasťou podnikania a tým ako zodpovedali otázku, či „*úroveň Vami techniky technológii používaných patrí k najvyspelejším v regióne?“*. Tento vzťah je zobrazený v tabuľke číslo 7.

Tabuľka č. 7 – Vyhodnotenie anketovej otázky z dotazníka o MSP

Oblasť podnikania	Používam najmodernejšiu techniku, technológiu v regióne.				
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	súhlasím s výhradami	nesúhlasím	∑
Priemyselná výroba	1	1	0	0	2
Stavebníctvo	0	1	0	0	1
Obchod	0	0	2	3	5
Doprava	0	0	1	0	1
Hotely a reštaurácie	1	0	0	0	1
∑	**2**	**2**	**3**	**3**	**10**

Výpočet: autor

Hodnoty v tabuľke vyjadrujú vzťah dvoch slovných premenných. V stĺpcoch sa nachádza ponuka štyroch odpovedí na anketovú otázku odstupňovaných od absolútneho súhlasu po nesúhlas, riadky zodpovedajú zastúpeným odvetviam podnikateľskej činnosti. Číselné hodnoty v príslušnej bunke vyjadrujú početnosť výskytu kombinácie týchto slovných premenných. Takto organizovaná tabuľka umožňuje konštatovať, že z desiatich cenzovaných podnikov, bolo piatimi najväčšmi zastúpené podnikanie v oblasti obchodu, priemyselnej výrobe sa venovali dva podniky a po jednom zástupcovi mali odvetvia stavebníctva, dopravy a hotelierstva. Za jednoznačne najmodernejšiu v regióne považovali svoje technické vybavenie dva subjekty, konkrétne subjekty venujúci sa hotelierstvu a priemyselnej výrobe. Druhý subjekt z tejto skupiny súhlasil čiastočne rovnako ako zástupca stavebníctva. Zvyšné dve odpovede mali po troch reprezentantoch, pričom piati z nich boli obchodné spoločnosti. Jediný zástupca dopravnej spoločnosti s tvrdením súhlasil čiastočne.

Z kontingenčnej tabuľky obsahujúcej absolútne početnosti je dosť ťažké robiť závery o vzťahu medzi premennými. Na určenie sily asociácie riadkovej a stĺpcovej premennej v kontingenčnej tabuľke sa používajú Cramerov a Pearsonov kontingenčný koeficient. Korelácia menej ako 0,1 je triviálna, 0,1–0,3 malá, 0,3–0,5 stredná a nad 0,5 je veľká. Pri výpočte koeficientov je potrebné zistiť hodnotu veličiny G, ktorá je základom kontingenčnej analýzy.

Tabuľka č. 8 – Výpočet súčtu relatívnych štvorcových odchýlok

	n	Ψ	$n - \Psi$	$(n - \Psi)^2$	$(n - \Psi)^2 / \Psi$
	1	0,400	0,600	0,360	0,900
	1	0,400	0,600	0,360	0,900
	0	0,600	-0,600	0,360	0,600
	0	0,600	-0,600	0,360	0,600
	0	0,200	-0,200	0,040	0,200
	1	0,200	0,800	0,640	3,200
	0	0,300	-0,300	0,090	0,300
	0	0,300	-0,300	0,090	0,300
	0	1,000	-1,000	1,000	1,000
	0	1,000	-1,000	1,000	1,000
	2	1,500	0,500	0,250	0,167
	3	1,500	1,500	2,250	1,500
	0	0,200	-0,200	0,040	0,200
	0	0,200	-0,200	0,040	0,200
	1	0,300	0,700	0,490	1,633
	0	0,300	-0,300	0,090	0,300
	1	0,200	0,800	0,640	3,200
	0	0,200	-0,200	0,040	0,200
	0	0,300	-0,300	0,090	0,300
	0	0,300	-0,300	0,090	0,300
∑	10	10			17,000

Výpočet: autor

Veličina G je súčtom odchýlok jednotlivých kombinácii slovných premenných oproti ich očakávaným hodnotám vzhľadom na ich jednotlivú početnosť. V predchádzajúcej tabuľke sa priemyselnej výroby týkajú prvé štyri riadky a súčet očakávaných početností v týchto riadkoch sa rovná dvom, čo je počet zástupcov tohto odvetvia. Hodnota očakávanej početnosti sa pritom určí ako podiel súčinu súm kombinácie premenných a celkovej početnosti. Analogicky sa postupuje v zvyšku tabuľky. Parciálny rozdiel medzi očakávanou a skutočnou hodnotou početnosti zvyšuje celkovú hodnotu veličiny G a tým aj hodnotu kontingenčného koeficientu.

$$G = \sum_{i=1}^{r} \sum_{j=1}^{s} \frac{(n - \Psi)^2}{\Psi} = 17{,}000$$

$$C_{cr} = \sqrt{\frac{G}{n \cdot h}} = \sqrt{\frac{17{,}000}{10 \cdot 3}} = \sqrt{0{,}567} = 0{,}753$$

$$C_p = \sqrt{\frac{G}{G + n}} = \sqrt{\frac{17{,}000}{17{,}000 + 10}} = \sqrt{0{,}630} = 0{,}793$$

n = početnosti

Ψ = očakávané početnosti

G = súčet relatívnych štvorcových odchýlok

h = min (r–1; s–1)

s = počet stĺpcov

r = počet riadkov

Vysoká hodnota korelačného koeficientu svedčí o významnej závislosti medzi oblasťou podnikania subjektu a jeho snahe využívať najmodernejšiu techniku a technológiu, respektíve jej využívanie považovať za rozhodujúcu konkurenčnú výhodu.

Analýzou kontingenčnej tabuľky sme zistili, že závislosť medzi názorom podnikateľských subjektov podľa oblasti podnikania na úroveň nimi používanej techniky a technológií je veľká.

ZÁVER

Cieľom odbornej praxe bolo získať osobnú skúsenosť so skutočným fungovaním inštitúcie verejnej správy a porovnať ho s teoretickými poznatkami nadobudnutými doterajším štúdiom. Analýza vývoja a plnenia plánov v rozpočtovej časti pomohlo hlbšie preniknúť do tejto problematiky a pochopiť potrebu ako aj metodiku tvorby tohto nepochybne najdôležitejšieho finančného nástroja rozvoja každej jednotky územnej samosprávy.

Práca v teréne spočívala v zbieraní údajov medzi rôznymi podnikateľskými subjektmi. Formou ankety bolo zisťované ich povedomie a vnímanie podpory malého a stredného podnikania na Slovensku.

Seminárna práca poslúži ako pomôcka na overenie teoretických poznatkov získaných na prednáškach a z odbornej literatúry, tiež ako študijný materiál ku príprave na záverečnú štátnu skúšku.

Zoznam použitej literatúry :

TEJ, J.: *Ekonomika a manažment verejnej správy*. Prešov: PU v Prešove. 2002. 227 s. ISBN 80-8068-136-8

Územný plán obce Ubľa

Výkaz o plnení rozpočtu obce Ubľa na rok 2006 v tis. Sk

Zákon NR SR č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov